

ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
ของชุมชนหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Success Factors Sustainable Ecotourism Management of
Kiriwong Village Community Nakhon Si Thammarat Province

¹กุลวดี จันทรวีเชียร (Kunwadee Janwichian)

²เตชิตา สุทธิรักษ์ (Taechita Sutthirak)

³อรรณพ ขำขาว (Annop Khamkhow)

⁴พัทธนันท์ อิตัง (Pattanun Atitang)

⁵วิสูตร เพชรรัตน์ (Wisut Petcharat)

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

(Faculty of Management Science, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University)

Email: Kunwadee_sri@nstru.ac.th

Received January 18, 2021; Revised April 16, 2021; Accepted May 15, 2021

Abstract

This research aimed to 1) study the sustainable ecotourism potential of Kiriwong village community Nakhon Si Thammarat Province 2) study the success factors of sustainable ecotourism management Kiriwong village Nakhon Si Thammarat Province it is a qualitative research. With important information providers Who are involved in the ecotourism development of the Kiriwong village community Nakhon Si Thammarat Province totaling 30 persons. The research instruments were in-depth interview and questionnaires. The research results showed that 1) the potential ecotourism sites of the Kiriwong village community Nakhon Si Thammarat Province, Including Nan Hin Tha Ha, Suspension Bridge – Tha Ha, Srithammasokrat Cave, Wang Mai Pak Waterfall. Local potential, found that the area has great economic potential and opportunities. Since it is ecotourism, there is biodiversity. The community's products were produced for sale in a concrete manner. 2) Results of the study of success factors in expressing opinions of the government, private sector, citizens and tourists on factors affecting the success of sustainable ecotourism of the Kiriwong village community. Nakhon Si Thammarat Province. There is a biodiversity of resources. Affect the success

of sustainable ecotourism management. Able to organize ecotourism activities focusing on eco-tourism models.

Keywords: Pattern; Success; Eco Tourism; Sustainable Tourism

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน หมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถาม ผลการศึกษาวิจัย พบว่า 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีศักยภาพของชุมชนหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ หนานหินท่าหา สะพานแขวน-ท่าหา ถ้ำน้ำวังศรีธรรมโศกราช น้ำตกวังไม้ปัก ศักยภาพในพื้นที่ พบว่า พื้นที่ศักยภาพและโอกาสที่ดีทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความหลากหลายทางชีวภาพ มีการผลิตสินค้าของชุมชนเพื่อการจำหน่ายอย่างเป็นรูปธรรม 2) ผลการศึกษาวิจัย ความสำเร็จ ในการแสดงความคิดเห็นของภาครัฐภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากร ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: รูปแบบ; ความสำเร็จ; การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ; การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บทนำ

การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาในหลาย ๆ ประเทศรวมถึงประเทศไทยนั้น ต่างมุ่งหวังให้การท่องเที่ยวเป็นจักรเป็นองในสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการชุมชน ด้วยการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น เป็นภาคบุกเบิกที่จะนำผลประโยชน์ทั้งหลายมาสู่ระบบเศรษฐกิจหลักของประเทศด้วยการลงทุนที่ไม่สูงนัก โดยหวังว่าการท่องเที่ยวจะดึงดูดรายได้เข้าประเทศ ที่สำคัญคือทำให้คนในท้องถิ่นมีงานทำและมีรายได้มากยิ่งขึ้น

นครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดในประเทศไทยมีประชากรมากที่สุดในภาคใต้ และมีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ (รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี) อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 780 กิโลเมตร ทั้งนี้จากกรอบนโยบายและศักยภาพ โอกาส ข้อจำกัด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการกำหนดตำแหน่งและทิศทางการพัฒนาจังหวัด โดยกำหนดวิสัยทัศน์จังหวัดนครศรีธรรมราชว่า “นครแห่ง อารยธรรม นำอยู่ นำเที่ยว การเกษตรและอุตสาหกรรมยั่งยืน” บ้านคีรีวง ตั้งอยู่ที่ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช อาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้านคีรีวง คือ การทำสวนผลไม้ผสม ซึ่งเรียกว่า “สวนสมรม” มีทั้งมังคุด เงาะ ทุเรียน สะตอ เป็นต้น (Nakhon Si Thammarat Provincial Cultural Office, 2017)

หมู่บ้านคีรีวง มีการท่องเที่ยวภายใต้การปรับตัวของผู้ประกอบการ โดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงานและช่วยด้านการตลาดซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น ยกตัวอย่าง เทคโนโลยี มีบทบาทในขนาดต่ออย่างมากในการยกระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เนื่องด้วยบริการบอกตำแหน่งสถานที่ (Location-based services) เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยผู้จัดหาสินค้าและบริการการท่องเที่ยวและจุดหมายปลายทางต่าง ๆ มีความสามารถในการติดตาม, โต้ตอบกับนักท่องเที่ยวได้ดีกว่า ทำให้สามารถได้รับข้อมูลที่ชัดเจนและแม่นยำกว่า สร้างความพอใจของลูกค้าเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันผู้ประกอบการท่องเที่ยวต่างนำเทคโนโลยีมาช่วยดำเนินธุรกิจจนกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันธุรกิจการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ (Sayamol Wittayathanaratana, 2011)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ และปัจจัยความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงขอเสนอผลจากการศึกษาปัจจัยความสำเร็จของชุมชนในการเป็นชุมชนต้นแบบด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอื่น ๆ ให้เกิดการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน หมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตการวิจัย

ด้านประชากรการวิจัย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน หมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 ราย ได้แก่ 1. ผู้แทนภาครัฐ 2. ผู้แทนภาคเอกชน 3. ประชาชนในพื้นที่ 4. นักท่องเที่ยว

ด้านพื้นที่การวิจัยครั้งนี้ คือแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น หนานหินท่าหา, สะพานแขวน-ท่าหา, ถ้ำน้ำวังศรีธรรมโศกราช และน้ำตกวังไม้ปัก เป็นต้น

ระยะเวลาที่ใช้ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถาม ตั้งแต่เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2562 จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2563 เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 12 เดือน

ทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีนักวิจัยหลายท่านที่ดำเนินการวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และค้นพบองค์ความรู้ที่น่าสนใจ อาทิ Orawan Kerdjan (2014) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคโค่น จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวป่าชายเลนคลองโคโค่น พบว่าทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับดี โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ที่สำคัญมีการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้อง Subchat Untachai (2011) ได้ศึกษาการพัฒนาจัดการตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์แบบบูรณาการเพื่อความยั่งยืนในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า พัฒนากลยุทธ์ของการจัดการการตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ มีความเป็นไปได้ทั้งด้านวัตถุประสงค์กิจกรรมและตัวชี้วัดความสำเร็จ

นอกจากนี้ Prapaporn Yangprayong and Sureerat Chuaymanee (2016) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษาการท่องเที่ยวถ้ำภูผาเพชร จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณารายด้าน นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการสร้างการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ

งานวิจัยของ Piyawan Kongprasert (2008) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แนวทางการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทรัพยากรวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีมาตรฐานระดับโลก เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bunchop Moonchua (2020) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ ผลการวิจัย พบว่า ความพร้อมของการท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง การพัฒนาปรับปรุงอย่างยั่งยืนต้องเริ่มจากการพัฒนาคนซึ่งเป็นแกนกลางในการพัฒนา การเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น การเข้าร่วมในการถ่ายทอดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีดำเนินการวิจัยมีดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนหมู่บ้านศิรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 ราย ได้แก่ 1. ผู้แทนภาครัฐ 2. ผู้แทนภาคเอกชน 3. ประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว

การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงลึก มุ่งเน้นการสัมภาษณ์และการประชุมย่อย (Focus Group) มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านศิรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 ราย ได้แก่ 1. ผู้แทนภาครัฐ 2. ผู้แทนภาคเอกชน 3. ประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งหมด 125 คน (ใช้จริง 30 คน) โดยใช้การเลือกจากกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านศิรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านศิรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างน้อย 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบแนวคิด หลักการ ความเป็นมาในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาโดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการสำรวจ (Survey) สัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ทรัพยากรท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของการศึกษา

2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 ราย ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) มีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อระดมสมองเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3) ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด รูปแบบ การจัดการ และแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ และกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในลักษณะการวิเคราะห์เชิงลึก โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัย

4) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นสำคัญ คือ แนวคิด หลักการ กระบวนการ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ เน้นการนำผลการศึกษามาเผยแพร่ให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของในระดับประเทศได้รับทราบ

5) วิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอื่น ๆ ในประเทศ ให้เกิดการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในพื้นที่อื่น ๆ

6) สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการตามโครงการวิจัยดังกล่าว เน้นการศึกษาวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย การประชุมย่อย (Focus Group) ส่วนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นวิธีการแสวงหาความรู้โดยดำเนินการและใช้เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่

1) การสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาจากรายงานที่เกี่ยวข้อง

2) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อทราบถึงทิศทางและการพัฒนาแนวคิด กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัย

3) ศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่ในการสร้างรูปแบบและแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอื่น ๆ ในประเทศ ให้เกิดการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในพื้นที่อื่น ๆ

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษากาตสนนามเป็นหลัก ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์ตามกรอบที่ได้รับจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Sita Chulvanich and Khanthong Wattanapradith, 2019) มีขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล
- 2) กำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม

3) ผู้วิจัยนำคำถามที่สร้างขึ้นปรึกษาโครงการวิจัยเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณคำถาม ความชัดเจนของภาษา แล้วจึงนำไปปรับปรุงแก้ไข

4) ผู้วิจัยนำคำถามไปทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายก่อนนำไปใช้จริง

5) ดำเนินการปรับปรุงประเด็นของแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ให้ครอบคลุมตามกรอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูล

2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observations Participant) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออก ที่ทำควบคู่ในการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัย และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาในการสร้างและการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ (Sita Chulvanich and Khanthong Wattanapradith, 2019)

3) การสัมภาษณ์ คนะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาจากเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้อง

4) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการสร้างและการใช้องค์ประกอบ และเพื่อให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิด รูปแบบสร้างรูปแบบและแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่และรูปแบบที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการสร้างความน่าเชื่อถือตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บข้อมูลโดย

1) ความน่าเชื่อถือของผู้วิจัย เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจในตัวผู้วิจัย ซึ่งมีผลต่อความถูกต้องและเป็นจริงของข้อมูล พร้อมแจ้งประวัติของผู้วิจัย สร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้ให้ข้อมูลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2) กระบวนการของการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกบรรยากาศของการสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นกันเองและเป็นธรรมชาติไม่เร่งรัด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นจริง และเต็มที่

3) การตรวจสอบความเที่ยงของข้อมูล หรือความสม่ำเสมอของข้อมูล คงที่ไม่เปลี่ยนแปลงของข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ออกจากการศึกษาไปตรวจสอบกับผู้ทรงคุณวุฒิในการทำวิจัย ซึ่งจะเป็นผู้ตรวจสอบภายนอก เพื่อเป็นการยืนยันความตรงของข้อมูลในประเด็นที่ทำการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ออกจากการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นวิธีวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงมีวัตถุประสงค์ ข้อสรุปและตีความเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้เกิดความแม่นยำในการวิจัย โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลมาแยกประเภทที่กำหนดไว้ มีขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหา ต่อไปนี้

1. กำหนดปัญหาการวิจัย

2. นิยามประชากรที่ใช้ในการวิจัยและการสุ่มตัวอย่าง

3. กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ซึ่งการนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบภาพถ่ายและการพรรณนาความ ประกอบการบรรยายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง (Phramaha Nat Sativepullo and Khantong Wattanapradith, 2019) กับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้ทราบถึงทิศทางและการพัฒนาแนวคิด กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในระดับนโยบาย ชุมชน องค์กร และปัจเจกบุคคล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิค SWOT และเทคนิคการวิเคราะห์ (Content Analysis) โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแหล่งปฐมภูมิและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Jutatip Junead et al., 2018) นำมาจำแนกประเภทของข้อมูลและสรุปรายงาน ดังนี้

จุดแข็ง (Strength = S)

1. มีศักยภาพและโอกาสที่ดีทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นประตูสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความหลากหลายทางชีวภาพ มีการผลิตสินค้าของชุมชนเพื่อการจำหน่ายอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นแหล่งผลิตสินค้าทางการเกษตร เช่น ผัก ผลไม้ต่าง ๆ
2. มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ เช่น ประเพณีชักพระ ประเพณีสงกรานต์ ซึ่งเป็นประเพณีที่คนรู้จักทั้งในและนอกประเทศ
3. มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ป่าไม้หรือที่เรียกว่าอำเภอที่อากาศที่ดีที่สุดในประเทศไทย

จุดอ่อน (Weakness = W)

1. มีปัญหาสภาวะการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศ เช่น ชยะมูลฝอยที่นักท่องเที่ยวได้ทิ้งไว้
2. มีประชากรแฝง ซึ่งประชากรเหล่านี้ขาดความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว

โอกาส (Opportunities = O)

1. เป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. การคมนาคมขนส่งมีความสะดวกทางน้ำและทางบก
3. กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงศิลปวัฒนธรรม สอดคล้องกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่ สามารถเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน

อุปสรรค (Threats = T)

1. ปัญหาเศรษฐกิจโลกส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรม ภาคการท่องเที่ยวและบริการและเป็นการเพิ่มภาระการบริการด้านสุขอนามัย
2. ปัญหาผลกระทบต่าง ๆ ที่มีผลต่อภาคอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม ส่งผลให้ประชากรมีช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น

3. ความรู้สึกในการเป็นเจ้าของและขาดความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ ส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

4. ปัญหาความแตกต่างระหว่างการพัฒนาพื้นที่ของการศึกษา สาธารณูปโภค และ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้ รูปแบบด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนในพื้นที่ มีวัตถุประสงค์ร่วมกันชัดเจนต้องการขับเคลื่อนให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เฉพาะชุมชนแห่งนี้ ชุมชนมีความต้องการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในพื้นที่ ชุมชนมีความต้องการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้และการศึกษาระบบนิเวศที่สมบูรณ์และใกล้เคียงเมืองนครศรีธรรมราช มากที่สุด ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง มีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมทั้งแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-system) ในพื้นที่อย่างลงตัว จึงถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการ มีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งของเกษตรกรในพื้นที่ มีความร่วมมือของชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบล เริ่มมีการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวสนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวพร้อมพัฒนาสิ่งแวดล้อมความสะอาด และบริการทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม โดยมีการประเมินศักยภาพขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่

อภิปรายผล

จากการดำเนินการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ และปัจจัยความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ชุมชนมีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยชุมชนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์ประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติประเพณีท้องถิ่น และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมได้ ได้แก่ ปันจักรยานรอบชุมชนคีรีวง การทำผ้ามัดย้อม การผลิตภัณฑสมุนไพร การทำลูกประคบสมุนไพร เป็นต้น รวมถึงมีสิ่งแวดล้อมความสะอาดสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น รีสอร์ท โฮมสเตย์ สิ่งที่น่าสนใจพิเศษมีศักยภาพและความเหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รูปแบบการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การท่องเที่ยวทางจักรยาน เป็นเพราะในพื้นที่มีการจัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ที่เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนนักท่องเที่ยวหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีผลิตภัณฑ์จากทรัพยากร เห็นตรงกับงานวิจัยของ Piyawan Kongprasert (2008) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการ เพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีมาตรฐานระดับโลกเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนได้นั้น พื้นที่มีศักยภาพในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวบุคคลที่จัดการท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยวโดยสิ่งต่าง ๆ ต้องดำเนินการจัดการโดยคำนึงถึงการจัดการท่องเที่ยวที่มีความสมดุลกันระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ความยั่งยืนที่เกิดขึ้นได้นั้นจะต้องมีการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้วยการร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมดำเนินการ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมในการประเมินผลกิจกรรม เห็นตรงกับงานวิจัยของ Bunchop Moonchua (2020) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ ผลการวิจัย พบว่าความพร้อมของการท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง การพัฒนาปรับปรุงอย่างยั่งยืนต้องเริ่มจากการพัฒนาคนซึ่งเป็นแกนกลางในการพัฒนา การเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น การเข้าร่วมในการถ่ายทอดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

เชิงนโยบาย

1. ควรมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยมุ่งพัฒนาให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวได้
2. กำหนดแผนการปฏิบัติการที่ชุมชนสามารถใช้ได้จริง ประสานงานขอความร่วมมือกับภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในทุก ๆ เพื่อความความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ต่อไป

เชิงวิชาการ

ผู้ประกอบการควรร่วมมือกับชุมชนในการจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชุมชนและความต้องการของนักท่องเที่ยวมากกว่าผลกำไรที่ได้รับจากการทำธุรกิจ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านการพัฒนาแผนการตลาดการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน
2. ควรศึกษาความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนของชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยได้ทราบถึงกระแสการท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มมุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น นักท่องเที่ยวเริ่มให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ไม่ทำลายธรรมชาติและเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อมากขึ้น วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวจึงมีการพัฒนาขึ้นมาเป็นการบริหารจัดการ และการเพิ่มคุณค่าของการท่องเที่ยวโดย การท่องเที่ยวไม่ใช่เพียงเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ แต่ได้พัฒนามาเป็นการหาความรู้ การทำทนายศกยภาพทางร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ ความสำคัญต่อการพักผ่อนกับธรรมชาติ และเน้นกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และเห็นได้ว่าการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วม รวมถึงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เอกสารที่สร้างจิตสำนึกต่อการรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการ เพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเห็นถึงความสำคัญขอทรัพยากรธรรมชาติและร่วมกันดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว

References

- Chulvanich, S., & Wattanapradith, K. (2019). Women and Sangha: A Study of Ways for Women's Participation in the Development of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Journal of MCU Peace Studies*. 7(Supplemental Issue), 122–135.
- Junead, J. et al. (2018). Patterns that Affect Success of Sustainable Ecotourism Management of Bang krachao Community in Samut Prakarn Province. *Christian University of Thailand Journal*, 24(4), 548–561.
- Kerdjan, O. (2014). *The Participation of Local Communities in Eco-Tourism Management at Klongkon Mangrove Forest in Samutsongkhram Province*. Master of Arts, Department of Tourism Management. Dhurakij Pundit University.
- Kongprasert, P. (2008). *Integrated Ecotourism Planning for Sustainable Tourism Development on Pha-ngan Island, Suratthani Province*. Master of Science, Ecotourism Planning and Management. Srinakharinwirot University.
- Moonchua, B (2020). *Ecotourism Management System for Royal Thai Navy*. *Mahachula Academic Journal*, 7(1), 289–300.
- Nakhon Si Thammarat Provincial Cultural Office. (2017). *Khiriwong village, Nakhon Si Thammarat*. Retrieved from https://www.m-culture.go.th/nakhonsrithammarat/more_news.php?cid=31
- Phramaha Nat Sativepullo. & Wattanapradith, K. (2019). An Analytical Study of Peaceful Culture of Pow Karen Ethnic Group: A Case Study of Sanepong Village, Laiwo Sub-District, Sangkhlaburi District, Kanchanaburi Province. *Journal of MCU Peace Studies*. 7(Supplemental Issue), 91–106.
- Untachai, S. (2011). *The Development of Integrated Ecotourism Marketing Management to be Sustainable in Upper Northeastern, Thailand*. Udon Thani: Udon Thani Rajabhat University.
- Wittayathanaratana, S. (2011). *The Future of Technology in the Travel Industry Part 1*. Retrieved from <http://www.etatjournal.com/mobile/index.php/menu-read-tat/menu-2011/menu-2011-oct-dec/66-42554-technology-tourism>
- Yangprayong, P., & Chuaymanee, S. (2016) Ecotourism of Thai tourist: The case Visiting Phu Pha Phet Cave, Satun Province. *Economics and Public Policy Journal*, 7(13), 56–70.